

Cada dia és festa

Oriol Cendra i Planas

Amb aquesta obra, Bienve Moya ens ofereix una cronologia festiva que és alhora un itinerari i una selecció personal. Moya deixa ben clar que l'obra «no té una voluntat de ser una guia» tot i que també explicita «la pretensió de mostrar, en una panoràmica prou àmplia, el ric paisatge cultural de la festa popular catalana» i espera de nosaltres que el llibre serveixi «per a allò que s'ha negat al principi (encara que no n'hagi estat el motiu): guiar-vos en el vostre lleure cultural».

No ens trobem, doncs, davant d'una reflexió teòrica sobre la festa tot i que l'autor hi introdueix un parell d'excursos: un sobre la festa major i el model festiu català —és

llàstima que la brevetat no li permeti aprofundir en aquesta reflexió sobre la recuperació i els usos de l'espai públic per a l'activitat popular i l'evolució de la festa—; l'altre sobre els entrants o entremesos, que obren el llibre i conformen una breu introducció teòrica en què l'autor se serveix de Marc Fumaroli o Johan Huizinga per concebre la festa popular. Així, la festa és alhora una eina de socialització que utilitza el joc alliberat de transcendència i un instrument crític amb les «estratègies de falsa racionalització, d'uniformització a la baixa i de banalització» d'una mal entesa modernitat.

Potser hauria estat d'agrair, atès que el format de l'obra no permet

tractar aquestes qüestions amb major profunditat, l'ús de la bibliografia per referenciar un marc teòric que, sense arribar a l'exhaustivitat, apuntés des de la contemporaneïtat el fenomen festiu amb una major amplitud (des de la sociologia, psicologia, ritualisme, etc), basant-se en les aportacions de Martine Segalen o Robin Dunbar, per exemple; o per reivindicar alguns estudis del calendari festiu de les terres de parla catalana fets per Antonio Ariño,¹ Joaquim Capdevila i Agustí Garcia Larios,² Manuel Delgado,³ Joan Prat i Jesús Contreras,⁴ o el llibre *Calendari de festes de Catalunya, Andorra i la Franja* (Barcelona: Altafulla, 1989).

La festa de Bienve Moya és «un pacte de no-agressió, com un espai mental i físic sense conflictes» que s'ha creat «durant la llarga etapa de l'economia agrària» i que ha incorporat amb el temps «creences religioses i esdeveniments històrics cabdals». Al llibre hi trobem de manera constant aquesta festa polièdrica. En trobem exemple ja a la primera entrada, Eloi, l'1 de desembre, en la qual «Eloi de Noyon, alt funcionari de la cort merovíngia», «reconegut orfebre» i patró dels oficis relacionats amb els metalls, conviu amb el gremi d'argenters de Barcelona, «que ha volgut actualitzar la festa amb la creació del Premi Enjoia't de l'associació d'orfebres del Foment de les Arts i del Disseny (FAD)».

La festa de Moya és una festa de la catalanitat. Així, el seu itinerari ens portarà més enllà del Principat i, en-

tre d'altres poblacions, visitarem Alcoi per viure les representacions del Betlem amb el titella Tirisiti i tornarem a la vila per la Festa de Moros i Cristians i la Magdalena. Anirem per Sant Antoni al Forcall i a altres poblacions del País Valencià i presenciarem les passions de Torreblanca i Benetússer. Viurem la Mare de Déu d'Agost a Elx i des de Castelló de la Plana celebrarem la Mare de Déu del Lledó i Sant Pere (que també viurem des d'Alcúdia). I Sant Joan a Ciutadella i els sants Abdó i Senén a Inca. Potser algú hi trobi a faltar una entrada específica per a les Festes de la Mare de Déu de Gràcia de Maó o per a les Falles de València. D'altres agrairan que hi tingui veu pròpia *El matí de Sant Esteve*, de Pau Riba.

Des de concepcions ideològiques molt distants, Moya coincideix amb Miquel Brunet, autor també d'un altre *Cada dia és festa* (Barcelona: Editorial Àncora, 1946), una obra que, per cert, tampoc no apareix referenciada a la bibliografia. L'obra de Brunet és també deutora d'una literatura de calendari que, en paraules seves, «a 'La Veu de Catalunya' vaig prodigar amb molta llibertat. Havia assajat abans aquest gènere a 'La Publicitat' i em servia per afirmar la tendència del grup catòlic de la casa, el de l'admirable Jaume Bofill (Guerau de Liost)». Per a ambdós el comentari de les festivitats de l'any constitueix el fil d'un relat: Brunet reflexiona sobre la quotidianitat des d'un costumisme d'alta qualitat literària; Moya ho fa sobre festa, joc

Bienve Moya

Cada dia és festa

Barcelona - l'Espluga de
 Francolí: Barcino i Museu
 Vida Rural, 2014

i plaer com a àmbits de la cultura popular.

L'any de Brunet comença amb la fira de pessebres que ha fugit de la barcelonina Plaça de Sant Jaume: «des de les balconades dels palaus de la Generalitat i de l'Ajuntament s'havia parlat tant, es parlava tant, dels 'humils' i del 'poble', que no se sap si el poble i els humils de les figures de pessebre se n'han anat o si foren desnonats». Al pessebre de Brunet, hi ha Eva, que plora i té por, i Adam «que pensa en la fam i la mort». Al pessebre de Bienve Moya hi destaca

l'home que caga, que «ens mostra que el món és complex i que està compost de grans contrastos, des de la meravellosa nativitat d'un déu fins a l'home que, en aquell moment prodigiós, ha d'obeir a les seves inexcusables necessitats humanes».

Brunet finalitza el recorregut a Siracusa. Allà, «vaig voler baixar a tocar l'aigua —una mania que tinc— de la Font d'Aretusa. I tot eixugant-me la mà i contemplant la font cantada per Virgili, tot mirant les algues i la cabellera verdíssima dels papyrus, em va semblar entendre clarament

que Aretusa, l'antiga patrona de la ciutat, era una figuració pagana, un pressentiment mitològic de Santa Llúcia». Moya finalitza el seu itinerari el 1982, amb Jack Lang, que «conseqüent amb l'ideari laic republicà, instituí la Diada de la Música a l'entrada de l'estiu, el 21 de juny». Aquesta celebració ha esdevingut arreu d'Europa la festa de músics i de la música. L'endemà, el 22 de juny, se celebra Santa Cecília, que «el 1594 el papa Gregori XIII va proclamar patrona de

la música», patronatge que es «deu a la llegenda segons la qual quan [Cecília] moria a causa del martiri anava pregant a Déu tot cantant».

L'any 2009 Bienve Moya (Vilanova i la Geltrú 1944) rebé el Premi Nacional de Cultura. És molt d'agrair que, des de l'expertesa d'una persona que ha publicat vint-i-vuit llibres sobre cultura popular, comparteixi aquest calendari festiu tan personal i viscut així com les seves sempre estimulants reflexions sobre la festa.

